

Managementul canadian (partea I)

Lect. univ. dr. *Amedeo ISTOCESCU*

Abstract

The article presents the cultural – historical and the social – economic canadian contexts with their main characteristics.

Contextul cultural-istoric din Canada

În limba amerindienilor, populație băștinașă care ocupă teritoriul de astăzi al Canadei încă din zorii istoriei continentului nord-american, numele însuși al acestei federații, în fond un regat, are sensul ancestral de „sat”. Un sat care deține o suprafață de circa zece milioane de km², adică 11% din suprafața globului, fiind ocupat de circa 30 de milioane de locuitori.

Cercetări recente atestă, în manieră documentată, faptul că evoluția populației originare de pe teritoriul ocupat astăzi de Canada a parcurs mai multe etape:

- între 9000 și 6000 Î.H., după retragerea ghețarilor, au sosit din nord, venind din Asia, primii locuitori;
- între 6000 și 1000 Î.H., locuitorii s-au stabilit în zone de ape curgătoare, lacuri și păduri, devenind sedentari;
- între 1000 Î.H. și 900 A.D., sedentarizarea a continuat, dezvoltându-se culturile agricole, dar și utilizarea unor plante sălbatice;

- între 900 și 1652, s-a dezvoltat locuirea în sate („case lungi”, care adăposteau familii numeroase sau chiar clanuri);
- după sosirea europenilor, în anul 1651, în forme mixte de conviețuire, ca urmare a influenței „civilizatorii” străine.

În prezent, în Canada, există 54 de comunități etnice, provenind din 11 națiuni autohtone, care, la origine, constituiau trei mari familii lingvistice și culturale. Din cele 53 de limbi autohtone inventariate, doar câteva mai sunt utilizate astăzi în comunitățile indigene. Circa 4% din populația de astăzi a Canadei descinde în mod direct din cea autohtonă. Astfel, cei circa un milion de locuitori, descendenți ai „primelor popoare”, deși se întâlnesc în toate provinciile Canadei, locuiesc mai ales în nordul țării, chiar în nordul extrem, încercând să practice în continuare meserii tradiționale. Cea mai mare parte a acestor locuitori, nu-și mai pot însă desfășura aceste activități, locuind astăzi în sate, orașe sau chiar în rezervații special create pentru ei. Șocul cultural al sedentarizării nu este încă absorbit, mai ales dacă, în ciuda ajutorului de stat pe care îl primesc comunitățile indigene, limbile autohtone dispar, meseriile tradiționale nu se mai pot practica, teritoriile lor se restrâng, rata șomajului fiind în continuă creștere.

În căutare de noi teritorii, dar și de surse de hrană, populațiile din nordul Europei, dintre care s-au evidențiat vikingii, s-au deplasat spre vest, prin sudul Groenlandei, atingând apoi treptat țărmul de est al continentului nord-american. După alte câteva sute de ani, în secolul al 16-lea, flota franceză condusă de Jacques Cartier a explorat, din ce în ce mai adânc, estuarul fluviului Saint Laurent, descoperind sate de agricultori irochezi și avansând până la Quebec, „locul unde râul se îngustează”. Au ajuns apoi și nave trimise de englezi, dornici și ei să-și extindă teritoriile. Secole la rând, supremația a aparținut, francezilor sau englezilor, în funcție de ajutorul primit de pe vechiul continent, de personalitatea conducătorilor și de viziunea acestora în legătură cu viitorul acestui teritoriu. Cu timpul, s-a conturat și o populație canadiană, care după ce a susținut, pe rând, fiecare tabără, a devenit stăpâna imensului teritoriu.

Valori culturale canadiene

Deși datorită vecinătății extreme a Canadei cu Statele Unite ale Americii, există opinia aproape generală, potrivit căreia asemănările de natură culturală dintre cele două țări sunt mai numeroase și mai puternice decât deosebirile, încercăm în continuare să evidențiem unele dintre cele mai **semnificative valori culturale canadiene**. Acestea rezultă din combinarea influenței unor categorii distincte de factori, dintre care reținem: vastitatea teritoriului, abundența resurselor naturale, climatul aspru, specific regiunii nordice, populațiile autohtone, imigrația masivă-generată de nevoi de ordin economic, atât din perspectiva imigranților cât și din perspectiva Canadei ca sistem economic și politic.

Prezentăm în continuare esențialele valori culturale care creează premisele conturării și funcționării ulterioare corecte a sistemului socio-economic din Canada:

➤ *Importanța istorică a „primelor popoare”* în crearea, în decursul secolelor, cu inerente divergențe politice și puternice influențe străine, a Canadei de astăzi;

➤ *Conservarea atentă a moștenirii culturale de proveniență amerindiană, franceză sau britanică*, ca un exemplu de bună practică pentru noii imigranți, care sosesc cu un propriu bagaj cultural, dar de la care se așteaptă o rapidă integrare în noul sistem cultural;

➤ *„Experiența canadiană”*, blamată de cei aflați în căutarea unui loc de muncă în organizațiile canadiene, dar atât de necesară companiilor aflate în competiție permanentă;

➤ *Multiculturalismul*, generat de conviețuirea în Canada a milioane de persoane care provin din peste o sută de țări, de pe toate continentele. Pentru aceste persoane, care trăiesc în mari comunități etnice sau religioase, nu există granițe de natură culturală sau economică. Toronto este, de exemplu, centrul unei regiuni în care imigranții depășesc de trei ori din punct de vedere numeric populația originară din Canada. Începând din anul 1987, legea multiculturalismului permite crearea unor oportunități egale pentru toți canadienii, indiferent de origine și acordă grupurilor etnice dreptul să participe la viața culturală și la cea socio-economică, precum și să împartă patrimoniul cultural propriu cu alte grupuri etnice;

➤ *Imigrarea masivă în Canada* a unui număr mare de persoane bine pregătite din punct de vedere profesional, puternic motivate, care cunosc realitățile socio-economice ale Canadei și care, ulterior, își întregesc familia, alăturându-se unor solide comunități etnice sau religioase;

➤ *Caracterul aparte al Canadei ca stat federal*, în fond, parte a Regatului Unit și supus astfel Majestății Sale Regina Elisabeta a II-a, prin intermediul „Excelenței Sale prea onorabilului Guvernator General”, dar cu un guvern propriu;

Încadrarea contextului canadian prin prisma abordării diferențelor culturale elaborată de Fons Trompenaars

Analizând cu atenție și în manieră complexă contextul cultural-istoric și contextul social-economic canadian și particularizând abordarea diferențelor culturale pentru acest spațiu geografic și economic, rezultă că acesta **se caracterizează prin predominarea universalismului, a unui individualism temperat, a caracterului afectiv, a caracterului specific, a unui puternic statut câștigat adesea de canadian, în defavoarea imigrantului, lipsit de „experiență canadiană”, a percepției secvențiale a timpului și a unei atitudini de conviețuire cu natura, periculoasă uneori, dar și protectoare, în numeroase situații.**

Încadrarea contextului canadian prin prisma abordării managementului structurilor multiculturale elaborată de Geert Hofstede

Analiza contextului cultural-istoric și a celui socio-economic din Canada prin prisma abordării managementului structurilor multiculturale ne permite să **conturăm următoarele constatări:**

✓ Societatea canadiană se caracterizează atât prin *individualism, specific, în fond, acestui spațiu nord-american, dar și prin colectivism*, rezultat din „cooptarea” în activități diverse a unui număr mare și în continuă creștere a imigranților sosiți din toată lumea, din diverse rațiuni. La nivelul organizațiilor economice, se manifestă un puternic individualism, care permite salariaților,

dincolo de naționalitate, etnie sau cultură, să lucreze într-un spațiu multicultural, mult mai „deschis” decât în multe alte țări dezvoltate;

✓ *Distanța față de putere*, asociată dimensiunii precedente, *este medie* la nivelul societății în ansamblu, existând suficiente nuanțe, respectiv *este redusă*, cultivându-se șanse egale pentru toți membrii societății de a se pregăti, de a se lansa în afaceri, ori pe plan social sau cultural, în afara celui profesional;

✓ *Evitarea incertitudinii, medie spre puternică*, este o urmare firească a preocupării permanente a societății, dar și a companiilor, de a sesiza, anticipa, înțelege, comensura și minimiza riscul și incertitudinea asociate unui viitor „în evoluție”, de a practica un management axat pe principii și nu pe intuiții, de a crea, cultiva și menține avantajul concurențial ca sursă a diferențierii (între persoane, organizații, produse ori servicii);

✓ *Masculinitatea este puternică* în societate, ca și în lumea afacerilor. Cariera, nivelul ierarhic, veniturile și structura acestora, averea, sunt valorizate în Canada, însă există și elemente puternice de feminitate, caracterizată printr-o preocupare constantă pentru integrarea femeilor în lumea afacerilor, a imigranților în „multiculturalismul canadian”, a populațiilor autohtone în sistemul social-economic al țării;

✓ *Abordarea pe termen scurt a vieții socio-economice*, prin raportare la lumea Asiei de sud-est, este specifică societății canadiene, marcată de nevoia unei siguranțe evidente și imediate, de stabilitate, de nevoia de ajutor, factori care explică această orientare.

Contextul socio-economic din Canada

Particularitățile de natură socială și economică, influențate de diverse elemente contextuale, dobândesc, în Canada, forme concrete, dintre care ne propunem să le reținem pe cele mai adecvate managementului comparat. Astfel, considerăm că **un impact major au următoarele elemente:**

☆ *Existența unui teritoriu vast, bogat în resurse naturale*, unele însă greu accesibile datorită climatului rece din nord;

☆ *Construirea și întreținerea unei complexe rețele de transport și de (tele)comunicații*, concretizată în căi de transport rutier de bună calitate, în rețeaua feroviară transcanadiană (construită între Montreal și Vancouver între 1880

și 1887) care a facilitat dezvoltarea agriculturii, a exploatării lemnului, a turismului, dar mai ales apariția unor noi orașe, care s-au dezvoltat rapid, în transportul aerian cargo și de pasageri, ca urmare a existenței unui număr foarte mare de aeroporturi;

☆ *Dezvoltarea complexă (economică, administrativă, culturală, instituțională) a orașelor, respectiv a ariilor metropolitane* (așa cum se întâmplă, de exemplu, în jurul orașelor Toronto, Montreal, Vancouver), ca urmare a creșterii populației, de origine canadiană sau generată de imigrație;

☆ *Continuarea politicii de stimulare a imigrației unui număr mare de persoane* bine pregătite din punct de vedere profesional, bine motivate, care acceptă provocările de natură culturală și economică;

☆ *Dezvoltarea schimburilor economice ale Canadei* cu parteneri comerciali din Uniunea Europeană, dar mai ales cu Statele Unite ale Americii și cu Mexicul;

☆ *Accentuarea rolului esențial al proprietății private* în dobândirea conștiinței apartenenței la societatea canadiană, atât a autohtonilor, cât și a imigranților;

☆ *Dezvoltarea accentuată a sectorului privat al economiei*, mai ales prin înființarea de întreprinderi mici sau mijlocii;

☆ *Existența unui sistem legislativ*, mai ales economic și social, stabil, simplu, coerent, bine aplicat, funcțional;

☆ *Extinderea permanentă, din punct de vedere numeric și diversificarea, ca proveniență și preocupări, a clasei de mijloc*, dominantă, de câteva decenii, în societate și în economie;

☆ *Stabilitatea administrativă, socială și politică*, în pofida încercărilor de separare a regiunii Quebec de restul țării, prin referendumurile din anii 1980 și 1995.

Bibliografie

- 1 Francois Gresle *Dicționar de științe umane*, București, Editura Michel Panoff
Michel Perrin
Pierre Tripier Nemira, 2000
- 2 Istocescu, A. *Management comparat*, București, Editura ASE, 2006
- 3 Istocescu, A. *Studiul de caz. Concept. Aplicații. Varia*, București, Editura ASE, 2006
- 4 Pugh, D. S. *Managementul organizațiilor*, București, Editura Hickson, D. J. CODECS
- 5 Raymond W. Y. *Small Business Management*, Toronto, ON, Kao Dryden, 2006
- 6 Richard D. Lewis *Să cunoaștem mai bine popoarele lumii*, București, Editura Niculescu, 2005
- 7 Timothy Garton Ash *Lumea liberă. America, Europa și viitorul surprinzător al Occidentului*, București, Editura Inctatus, 2006
- 8 *** *Profit, your guide to business succes*, Rogers Publishing Ltd., Saint Laurent, Quebec, colecția 2005-2006
- 9 *** *DHL Canada Group Benefit Plan*, ediția 2006